

Luentosalin ihme

Joitain vuosia sitten toinen kirjoittajista piti juuri klinikkaan astuneille kolmannen vuosikurssin lääketieteen opiskelijoille luentoa potilaan yleisoireista ja niiden merkityksestä. Paikalle oli vaivautunut vajaa kolmannes kurssin opiskelijoista.

Kaavakuvia käyttäen käsiteltiin kipua, kuumetta, väsymystä, laihtumista ja muita sairauksien keskeisiä oireita. Kuumeen osalta tarkasteltiin kaavamaisten kuumeikärien avulla, miltä – ainakin teoriassa – näyttäsivät esimerkiksi sellaiset hienoudet kuten febris continua, febris intermitens, febris remittens, febris periodica ja Pel–Ebsteinin kuume.

Luennon jälkeen nuori naisopiskelija tuli keskustelemaan luennoitsijan

kanssa omasta tilastaan. Hänellä oli esiintynyt viiden päivän ajan kuumetta, siten että jopa vuorokauden mittaiset kuumeiset ja kuumeettomat jaksot saattoivat vaihdella. Lisäksi hän oli heräillyt öisin hiestä märkänä. Nainen oli havaitsevinaan selviä yhteyksiä joihinkin luennoitsijan esitelmiin kuumeikäyriin.

Jokin onneksi herätti kahville kappaan luennoitsijan kysymään, milloin ja missä opiskelija oli viimeksi matkustanut. Nainen kertoi viettäneensä puoli vuotta Intiassa, joskin paluusta oli kulunut jo kahdeksan kuukautta.

Jostain löytyi paperilappu, johon luennoitsija kirjoitti lähetteen.

Siltä istumalta kandidaatti siirtyi samassa kerroksessa sijaitsevaan päivystyspoliklinikkaan. Siellä päivystävä lääkäri, toinen kirjoittajista, otti ohjat käsiinsä. Hän totesi potilaan yleistilan hyväksi, mutta lämpöä oli peräti 40,9 astetta ja syketaajuus oli 135/minuutti.

Päivystäjän määräämän pikamalaria tutkimuksen tulos oli positiivinen. Tähän mennessä luennon päättymisestä oli kulunut noin kaksi tuntia. Parasitemian aste oli alle 2 %. Lisäksi potilaalla todettiin leukopenia, trombosytopenia ja suurentunut CRP-arvo. Keuhkokuumetta ei todettu. Lääkitys aloitettiin välittömästi, ja viisi tuntia luentotilaisuuden päättymisestä potilas olikin jo yliopistosairaalan infektio-osastolla hoidossa.

Lääkkeeksi potilas sai aluksi kiiniä, ja kun aiheuttajaksi vahvistui *Plasmodium vivax*, lääke muutettiin klorokiiniksi muutaman päivän ajaksi. Lääkitystä täydennettiin vielä kahden viikon primakiinihoidolla. Potilas toipui nopeasti oireettomaksi, eikä sairaudesta tai lääkehoidosta aiheutunut komplikaatioita lukuun ottamatta lievää hemoglobiiniarvon pienentymistä.

"Dg: Pro obs. febris

Terve lääketieteen opiskelija, joka puoli vuotta sitten ollut Intiassa. Nyt S pv horkkamaista oloa, kuume ilmeisesti nousee hyvin korkealle. Kertoo vaivastaan luennon jälkeen.

Vapisee, vesilasi tärkeä kädessä.

-> Vaatii nyt tutkimuksia, jopa malariamahdollisuus."

Tarinan opetukset:

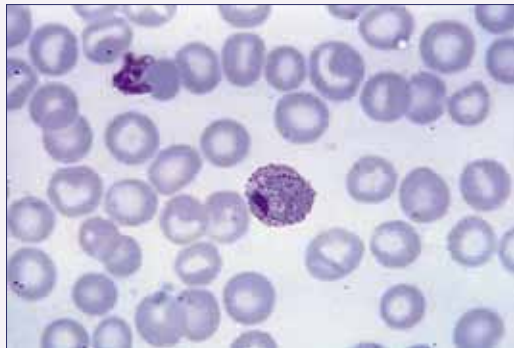
1. Jälleen kerran saatiin muistutus siitä, että malaria voi puhjeta jopa kahdeksan kuukautta ulkomailta paluun jälkeen.
2. Onnellisesti päättyvät sattumat ryydittävät medisiinan arkea.
3. Kyllä lääketieteen opiskelijoiden kannattaa edelleen käydä luennoilla. ■

**KIMMO KONTULA, sisätautiopin
professori**

Helsingin yliopisto
ja HUS:n medisiininen tulosyksikkö

**RAIJA MALMSTRÖM, LKT, vastaava
ylilääkäri**

HUS:n päivystysalue

KUVA. Kypsä *Plasmodium vivax* -trofotsoiitti. CDC/ Steven Glenn, Laboratory & Consultation Division.